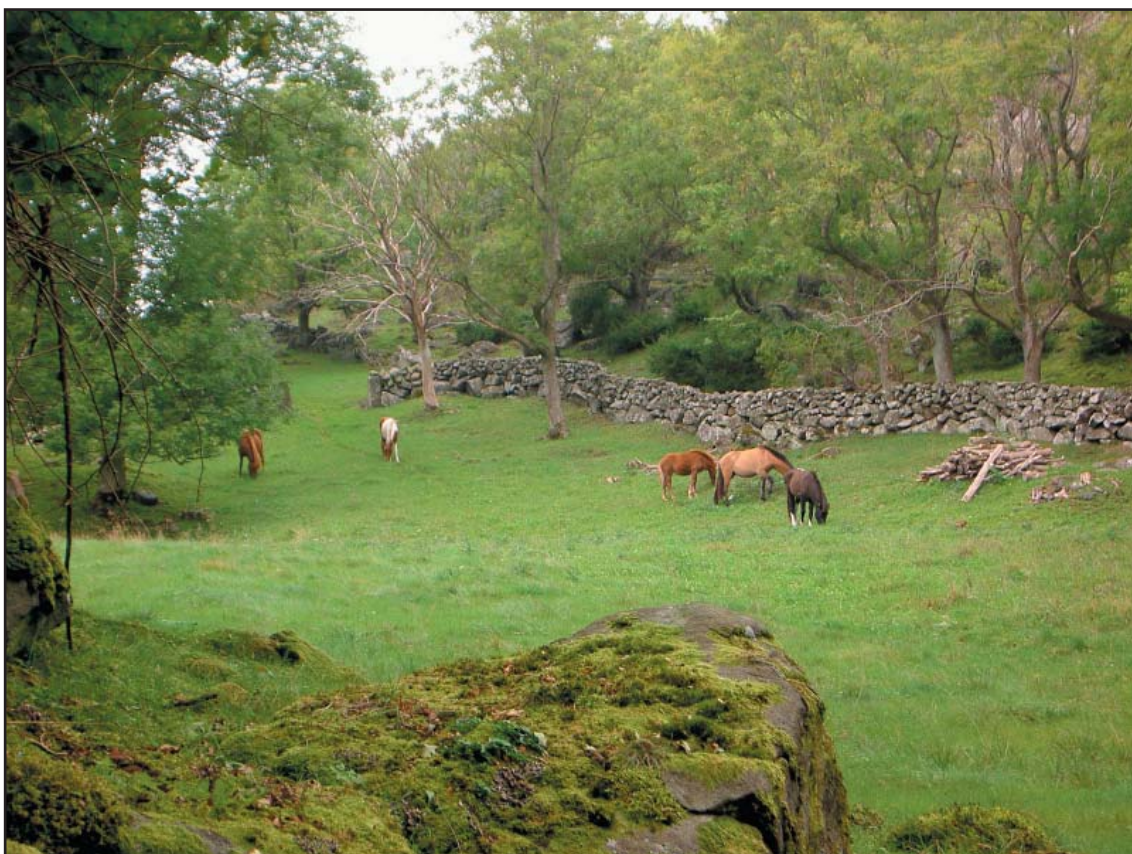

Västkuststiftelsen

Stiftelsen för västsvenska fritidsområden

Älgön

2004

Lär om Ljung, brand och bete

Sandsjöbacka öster om Kringlevatten

Vidsträckta hedar har under 5000 år formats av människor genom odling, brand och betesdjur. Vid 1800-talets slut fanns ännu 500.000 hektar ljunghed i Sverige men 100 år senare återstod mindre än 2500 hektar! Många arter som förr levde på ljunghedarna är idag nästan försvunna. Genom att bevara och utöka arealen traditionellt skött ljunghed kan dessa arter åter ges nytt livsrum. Samtidigt bevaras ett landskap som bär spår av människans äldsta jordbruk.

Så här står det på baksidan av den nya skriften **Ljunghedar – historia, ekologi och arter** av Jonas Stenström & Nils Forshed. Väst kuststiftelsen har genom åren initierat och givit bidrag till olika skrifter och den senaste i raden handlar om ljungheden - en naturtyp speciell för Sveriges västra och södra delar.

I skriften kan man bland annat läsa ljunghedarnas historia. Ljunghedar fanns redan på järnåldern i södra Sverige, var troligen som mest utbredda under 1700- och 1800-talen men har långsamt tynat bort under de senaste hundra åren. Därför är det extra angeläget att sammanställa och sprida kunskap om ljunghedarnas speciella karaktär och skötsel.

För att en ljunghed skall uppträda och bestå krävs förekomsten av *ljung, brand* och *bete*. Ljunghedar uppträder när svedjad mark eller övergiven åker börjar växa igen. För att hindra igenväxningen har människan bränt hedarna vilket gynnar ljungen och de arter som hör ljungheden till som till exempel lingon, pillerstarr, slättergubbe, klockgentiana och färsvingel.

De klarar branden och får ljus och bar mark för sina frön. Strax efter branden skjuter ljungpplantan spåda skott som är ett bra bete men efterhand som plantan blir äldre och grövre faller den inte längre betesdjuren i smaken. När några år har gått har ljungen dessutom konkurrerat ut andra arter och dominerar heden nästan helt. Då är det dags att bränna heden igen och nya ljunnskott och spåda örter skjuter upp och ger bete åt djuren. Denna ljunghedscykel kan vara mellan 5 och 10 år.

Väst kuststiftelsen sköter flera ljunghedar genom just brand och bete. Under 2004 brändes delar av ljunghedarna inom naturreservaten Mästocka, Sandsjöbacka och Älgön. Kom och se de vackra ljunghedarna i augusti när ljungen blommar!

Skriften kan beställas på post@vastkuststiftelsen.se

Året som gått

Västkoststiftelsens uppgift är att bevara och vårda den västsvenska naturen och att stimulera friluftslivet. Vi köper in mark och arbetar för att värdefull natur skyddas som naturreservat. Vi äger drygt 3 500 hektar mark, med ett anskaffningsvärde på ca 25 miljoner kronor, och under årens lopp har vi bidragit med ytterligare 15 miljoner kronor till intrångsättningar eller bidrag vid köp så att många av naturreservaten kunnat bildas.

Som naturvårdsförvaltare för närmre 200 naturreservat, sammanlagt ca 38 000 hektar mark, vårdar och utvecklar vi områden utifrån dess skiftande karaktärer; från områden vars syfte är att bevara och vårda hotade arter och miljöer, till områden som främst är avsedda för friluftsliv.

Stiftelsens huvudmän är Västra Götalandsregionen, Region Halland och Göteborgsregionens kommunalförbund.

Markgåva

Från Älgöns högsta punkt, 96 meter över havet, har man en vacker utsikt över Hakefjorden och den omgivande skärgården. Älgön rymmer många naturvärden. En vidsträckt ljunghed på den västra delen som försvinner i havet genom branta klippor vid Älgö gavel. Ädellövskogar, med mycket ek och ett rikt småfågelliv, på de östra delarna; här finns också hedområden och insprängda betesmarker. Och i söder, några gårdar med åkrar och slättermarker.

Sorenza Elgvall skänkte, år 2004, hälften av fastigheten Kungälv Älgön 1:2 till Västkoststiftelsen som förvaltar naturreservatet. En storslagen gåva som Stiftelsen tacksamt tog emot. Fastigheten är central för naturvärden på Älgön och har höga naturvärden med både ljunghed och ädellövskog.

Fler naturreservat

Västkoststiftelsen har åtagit sig förvaltningen för de nya naturreservaten Kråkebo i Ulrichamns kommun, Bokullen och Tingvallamossen i Dals Eds kommun, Anneröd-Hogsäm i Sotenäs kommun, Brurmossen i Åmåls kommun,

Vid bildandet av naturreservaten Långsbergen i Lilla Edets kommun, Halle-Vagnaren i Strömstads kommun och Långemossen i Lilla Edets och Trollhättans kommuner kommer Västkoststiftelsen att förvalta även dessa. Driftkostnaderna för de nya naturreservaten täcks av vårdanslag från Naturvårdsverket.

Stiftelsen har också fått ytterligare marker att förvalta i och med utökningarna av naturreservaten Ramsvikslandet i Sotenäs kommun och Vägeröds dalar i Lysekils kommun.

Åskhult i Kungsbacka kommun övergick från naturreservat till kulturresevat under invigningen den 28 augusti. Västkoststiftelsen är fortsatt förvaltare.

Naturvård & Friluftsliv

Skötseln av naturreservaten genomförs med hjälp av lokala brukare och entreprenörer eller genom samarbeten med arbetslag från kommunerna eller Skogsvårdsstyrelsen. Med Arbetsförmedlingens hjälp, genom lönebidrag, har Stiftelsen också kunnat knyta till sig ett flertal personer som utför arbeten i naturreservaten. Bland annat i Tanums kommun har Stiftelsen under året anställt 2 personer. Det innebär att det i Tanum med sina stora och skötselintensiva naturreservat nu finns 5 personer knutna till Stiftelsen. Dessa utgör en skötsel effektiv grupp som kan serva alla reservaten i kommunen.

Här under beskrivs arbeten i olika naturområden som gjorts under året.

På **Komosse** har en bredare spång färdigställts för bättre tillgänglighet. En rastplats med vindskydd har också byggts och bänkar utmed spången. Den nya naturstigen sattes upp. Arbetena på Komosse har utförts tillsammans med Grönahögs hembygdsförening och Ulricehamns kommun.

På det nybildade naturreservatet **Skårbo** har ett stort restaureringsarbete påbörjats. Främst gran har tagits bort i hagmarkerna. I de gamla ängsmarkerna sparas äldre träd och en del hamlas.

Naturvårdsverket har köpt in en fastighet vid Brevik på **Sydkoster**. Farmartjänst har påbörjat ett omfattande restaureringsarbete för att återföra markerna till betesmark. Strömstads kommuns arbetslag har röjt vid Nästången på Sydoster. Ett område som tidigare tjänat som ängsmark och vid röjning kom flera mycket gamla hamlade askar fram. Här växer också den ovanliga orkidén honungsblomster. Genom årlig slätter och efterbete kommer arten att gynnas.

Fortsatta röjningsarbeten, för att återskapa ängsmarker och hagmarker, har också pågått i naturreservaten **Hössna, Ryr, Bräcke ängar, Skårtebo, Frälsegården och Bakträgen**. En ny toalett, bygd med okantade

bräder och gammalt byggnadsmaterial, har uppförts vid parkeringen på Bräcke ängar. Hit kommer många besökare och en toalett har varit efterfrågad.

På **Vrångö** har den handikappsanpassade gångvägen färdigställt och kompletterats med bänkar.

En handikappsanpassad väg har byggts för att sammanbinda ensamgårdarna på **Vättlefjäll**. Vägen följer den gamla brukningsvägen från Skrapekärr i norr förbi Björsjöbacka och fram till Roten. Vägen underlättar också skötseln för brukaren på Björsjöbacka som nu slipper köra en lång omväg för att se till djuren på de olika gårdarna.

I **Äskhults** by ligger de fyra små gårdarna, ännu oskiftade, vackert uppe på en ås. Byggnaderna har varsamt renoverats. Bland annat har Derras svinhus fått stommen rätad och stabiliserad och ett nytt bjälklag och trägol. Bengtas ladugård har fått taket omlagt och nytt loggolv och nytt stampat jordgolv. På Göttas manhus har fönstren blivit målade och stallet har omtäckts med råghalm och naturkäpp bunden med björkvidjor.

Alla parkeringsplatser, vid **Åkulla bokskogars** alla reservat, har rustats upp genom uppgrusning och nya navplank. Gamla informationstavlor har också bytts ut.

På södra sidan av Högvadsån, i **Sumpafallens** naturreservat, har flera raserade stenmurar ställts i ordning och utgör nu värdefulla inslag i det vackra kulturlandskapet kring ån.

Ett knuttimrat nytt vindskydd ligger nu högt uppe på berget på sydsidan Stora Holmevatten, med vidunderlig utsikt över sjön och **Kynnefjäll**. En hänvisning till vindskyddet finns från Bohusleden som passerar väster om Stora Holmevatten. Det är arbetslag hos Skogsvårdsstyrelsen som, med bidrag från Miljönämnden, utbildat sig i vindskyddsbygge. Vindskydden placeras sedan ut i olika naturområden. I år har ett nytt kommit på plats i Kynnefjäll och ett i **Fegen**.

38 hektar ljunghed har återskapats i **Sandsjöbacka**. Arbetet har pågått under 4 år och Stiftelsen har erhållit ca 880 000 kronor i projektstöd för restaurering av betesmarkerna. Ett tidigare stort ljunghedslandskap har blivit ännu större. Området är idag rikt på naturvärden och har många besökare. Genom bete och återkommande bränningar kommer naturvärdena att öka ytterligare. Bränningar har i år genomförts både på Sandsjöbacka och **Mästocka ljunghed**.

Halva den gamla exercisheden på **Tånga hed** har nu röjts på träd och buskar och återfått sin tidigare öppna hedkaraktär. Området har stängslat in och vatten till

fåren har ordnats genom en vattenledning från det kommunala vattennätet. Nya informationstavlor har satts ut och reservatet har gränsmarkerats.

Nöddökilen är en av de verkligt fina fågelvikarna i norra Bohuslän med välbetade strandängar. Strömstad kommuns arbetslag har på Västkuststiftelsens uppdrag uppfört en utsiktsplattform på bergssluttningarna i sydkanten av reservatet. I samband med detta har man också röjt för utsikten och för en stig fram till plattformen. Utsiktsplassen ger förnämliga möjligheter att skåda fågel på de vidsträckta ängarna och i de grunda vattnen utanför.

Nord Långö har fått nya informationsskyltar uppsatta av kommunens arbetslag.

Råssö-Kockholmen. Under några år har Stiftelsen med kommunens lag kontinuerligt gallrat och röjt i tallskogen på halvön och i ett ca 30-årigt bestånd med planterad rödek. Under 2004 koncentrerades gallringarna kring området närmast p-platsen.

På **Tjurpannan** färdigställdes ett stängsel omfattande en helt ny betesfälla på ca 30 ha under våren. Området betades för första gången med nöt sommaren 2004.

Gullbringa (Havstensund). Under flera år har en diskussion pågått med markägaren, Gullbringa Intressenter, om skötsel av området. Föreningen förankrade hos medlemmarna att ett område om ca 5 ha bestående av torrängar på sand skulle inhägnas för bete. Området stängslades för fårbeta och blev klart i december 2004. 2005 blir den första betessäsongen.

På **Otterön** har restaureringsarbetena fortsatt där röjningar skett i enbuskmarker och i områden med ungtall.

Veddö har restaurerats under flera år och 2004 ägnades främst åt betesputsning som efterrättgård till betet. För att klara skötseln av det välbesökta betesområdet vid badplatsen Skutebacken, har hästar betat på för och eftersäsong.

Det samma gäller **Korsö** i Fjällbackaskärgården. Efter många år av restaureringar har årets arbete bestått i efterputsning och endast ett mindre parti har restaurerats. Genom att betesfreda ett område om ca ett ha har en slätteräng med en ytterst fin skalkalksflora skapats. Området efterbetas sedan.

Ett av de största restaurerings- och stängselåtgärderna under senare år utfördes på **Ramsvikslandets** naturreservat. Närmare 5 km stängsel i mestadels oländig terräng uppfördes under en tid av 6 månader i huvudsak genom endast en person som särskilt knutits till projektet. Betesfällan för nötkreatur och

får omfattar ca 200 ha. Särskilda medel ställdes till förfogande av Naturvårdsverket och projektet beräknas ha kostat 350 000 kronor.

På **Härmanö** i Bohuslän har satsats omfattande resurser under en följd av år. Stora restaureringar och utökat bete med får och nötkreatur har återskapat stora delar av de tidigare landskapliga och botaniska kvaliteterna i området. Det här arbetet har fortsatt under 2004 och kommer att vidareutvecklas under kommande år.

Säby kile, Breviks kile och områden inom **Stigfjordens** naturreservat har genomgått uppryckning genom stora satsningar på att restaurera värdefulla strandängar och gräsbackar.

I ett samarbete med markägarna på **Toftenäs** har Stiftelsen bekostat ett stängselarbete för att skapa en stor sammanhängande betesfälla till gagn för de fina utmarkerna i området. Drygt en km färd uppsattes i mycket kuperad terräng.

På **Ramsö** har ett omfattande restaureringsarbeten med enbuskröjningar och slyröjningar av igenväxta beteshagar påbörjats under året. En person är knuten till Stiftelsen på halvtid för arbetet.

På **Älgön** fortgår det omfattande arbetet med att utöka bränningen av ljungheden. Vidare har arealen örtrika gräsbackar utökats genom restaureringsarbeten framför allt på öns östra del. Ön betas med får, nötkreatur och en utökad besättning av islandshäst.

Studieresa för tillsynsmän

I många områden har Västkoststiftelsen god hjälp av tillsynsmän. Under hösten gjorde tillsynsmännen en studieresa till Store Mosse nationalpark och såg dess nya naturum.

Information

Naturstigar till Brobacka, Mölarp och Komosse sattes upp under året. Nya informationstavlor har tagits fram för naturreservaten Nordön, Håлта, Öjemossen, Ekliden, Lysegården och Ranebo. Tillsammans med Borås kommun har en skylt för Toftenäs också producerats. För många reservat finns också en liten folder och nya för året är folderarna för: Steneby, Svartedalen på Bokenäset, Ulön-Dannemark, Kynnefjäll och Skärbo.

Stiftelsen har tillsammans med Naturvårdsverket och Länsstyrelserna i Västra Götalands län, Hallands län och Skåne län bekostat en skrift om ljunghedar innehållande historia, ekologi och arter. Jonas Stenström, Naturcentrum AB, har tillsammans med Nils Forshed gjort skriften.

Västkoststiftelsens hemsida hade över 40 000 besökare under året. De har tittat på omkring 190 000 olika sidor om naturreservaten, sopmajor, guidade vandringar etc. Förhoppningen är att hemsidan skall ge inspiration och hjälp att ge sig ut i naturen.

Guidade naturvandringar

Omkring 2700 personer har deltagit under de drygt 100 guidade vandringar som Stiftelsen genomfört under 2004. Nytt för året var vandringar i naturreservat i Skaraborg. Vandringarna har varit enormt uppskattade och foldern om vandringarna spreds i 8000 ex.

Några vandringar gjordes exklusiva för invandrar-kvinnor. Detta som ett led i integrationsarbetet genom att visa många svenskars upplevelse av naturen som inspirationskälla och rekreationsplats. Vandringarna resulterade i ett par inslag i Sveriges Radios program Naturmorgon.

Skärgårdsrenhållning

Stiftelsen har sedan 1979 haft en sopmaja placerad på Tviklippan, som ligger i Kalvöfjorden utanför Vindön i Orust kommun. En ny fastighetsägare till Tviklippan har begärt att Stiftelsen tar bort sopmajan på ön liksom information på hemsidan och i andra publikationer. Sopmajan har tagits bort liksom latrinkompost.

Västra Götalandregionens upphandlingsorgan Westma genomförde en upphandling av skärgårdsrenhållningen som senare blev överklagad av en av anbudsgivarna. Stiftelsen tecknade tillfälliga avtal under säsongen 2004 och en ny upphandling påbörjades. Inför 2005, efter den senaste upphandlingen, är tre entreprenörer anlitade att svara för skärgårdsrenhållningen.

Flygräkning 2004

Frivilliga flygklubben FFK har även i år genomfört en räkning av fritidsbåtar i Bohuslän naturhamnar. Flygräkningen genomfördes onsdagen den 21 juli, kl. 06.00–08.40. Sammanlagt noterades 2993 båtar. Den första flygningen genomfördes 1996 och mängden båtar har varierat bland annat beroende på väder. Fritidsbåtarnas antal har avspeglat sig i skärgårdsrenhållningens resultat. Det hade varit önskvärt med en räkning av båtarna i gästhamnarna, under samma dygn, för att ge en bättre bild av hur skärgården nyttjas. Innan en sådan kan komma till stånd blir det ett uppehåll i flygräkningarna.

Strandstädning

Totalt samlades 24 620 säckar med skräp in under 2004. Detta är i stort sätt samma mängder som året innan. Om detta är en bestående trend mot betydligt mindre mängder skräp i skärgården jämfört med tidigare år återstår att se. År 2000 samlades dubbelt så mycket skräp in som under 2003 och 2004.

Skrivelse till regeringen

Stiftelsens huvudmän enades i en skrivelse till regeringen angående skötselbidrag till naturreservaten. Nya naturreservat bildas i snabb takt och huvudmännen ville väcka frågan om resurser till skötseln. I takt med att lokala småjordbruk läggs ner ökar kostnaden för naturvården, för befintliga så väl som för nya naturreservat.

Ett positivt svar kom från miljöminister Lena Sommestad där hon framhöll "... det mycket viktiga arbete som Västkuststiftelsen, liksom andra regionala stiftelser för naturvård och friluftsliv, utför." Regeringen har föreslagit ytterligare anslag för biologisk mångfald under de närmsta åren. Naturvårdsverket fördelar medlen mellan skydd respektive skötsel av natur och har i programmet *Värna vårda, visa* visat avsikt att rejält höja anslagen för skötsel.

Värna, vårda, visa

Naturvårdsverket har beslutat om ett handlingsprogram, kallat *Värna, vårda, visa*, för att under en 10-årsperiod få till stånd en bättre förvaltning och ett bättre nyttjande av Sveriges skyddade natur. Utgångspunkten är regeringens skrivelse *En samlad naturvårdspolitik*.

I 30 punkter beskrivs vilka mål och prioriteringar som Naturvårdsverket vill se. Naturvården ska bland annat förankras lokalt genom delaktighet. Skötselplanerna är viktiga instrument i förvaltningen och därtill kunskap om hur olika naturtyper ska skötas. Uppföljning är också nödvändig. Friluftslivet är av godo och främjar god hälsa och livskvalitet. Information i och om skyddade områden skall öka kunskapen och engagemanget om natur och naturvård. *Värna, vårda, visa* kommer att utgöra riktlinjer även för Västkuststiftelsens förvaltning av naturreservaten.

Stiftelsen under året

Huvudmän

Västra Götalandsregionen
Region Halland
Göteborgsregionens kommunalförbund

Styrelse

Västra Götalandsregionen

Jan Abrahamsson (m)
Eva Carlsson (s)
Olle Jönsson (c)
Lars-Åke Karlgren (v)
Johnny Nilsson (s)
Håkan Olsson (kd)
Britt Solberg (s)
Leif Gabrielsson (s), suppleant
Jenny Karlsson (s), suppleant
Sven-Olof Karlsson (m), suppleant

Region Halland

Ingvar Forsberg (m), vice ordförande
Gerhard Kullgren (s)
Suzan Dilsiz (fp), suppleant

Göteborgsregionens
kommunalförbund

Leif Andersson (s), ordförande
Lars Kullbratt (fp)
Mats Karlsson (s), suppleant

Stiftelsen har också en adjungerad ledamot i Göran Bengtsson från länsstyrelsen i Västra Götalands län. Sekreterare i styrelsen har varit Karl-Erik Jonsson. Stiftelsens arbetsutskott utgjordes av ordföranden Leif Andersson och vice ordföranden Ingvar Forsberg samt Olle Jönsson och Johnny Nilsson. Under året har styrelsen hållit tre sammanträden och arbetsutskottet fyra.

Revisorer

Länsstyrelsen
Västra Götalandsregionen
Region Halland
Göteborgsregionens kommunalförbund
Auktoriserad revisor

Lars-Erik Persson
Jan-Eric Carlsson
Hans Bertilsson
Ann Lundstedt
Birgitta Johansson

Kansli

På Gårdavägen 2 i Göteborg ligger Västkoststiftelsens kansli. Kansliet utgörs av Lars Strandberg, Roland Olin och Jenny Sanderöd (60%). Gunn Johansson (40%) gick vid årsskiftet i pension efter sitt 17:e år som ekonomiansvarig. Istället kommer Viveca Fransson. Stiftelsens personal utgörs också av Peter Schaller som är arbetsledare och Thomas Carlsson som under 2004 varit projektanställd som museijordbrukare på Äskhult. Vid årsskiftet övergår tjänsten i en tillsvidareanställning. Genom Skogsvårdsstyrelsens "Gröna jobb" har Göran Jonsson under året gjort en inventering av naturreservatens entréer.

Äskhult

I egenskap av markägare utsåg Stiftelsen Gerhard Kullgren till ordinarie ledamot och Sven-Olof Karlsson till suppleant i styrelsen för Stiftelsen Äskhults gamla by.

Bokslut

Under 2004 uppgick Stiftelsens kostnader till 21 193 683 kronor. Avskrivningar av inventarier gjordes med 36 322 kronor. Intäkterna var 21 028 175 kronor. Ränteintäkterna var 223 729 kronor. Årets resultat efter skatt utgör ett överskott på 2 722 kronor och Stiftelsens fonderade medel uppgick vid årets slut till 4 852 195 kronor. Stiftelsens fastigheter har ett bokfört värde av 98 kronor.

Göteborg i april 2005

Leif Andersson
Ordförande

Ingvar Forsberg
vice ordförande

Jan Abrahamsson

Eva Carlsson

Olle Jönsson

Lars-Åke Karlgren

Lars Kullbratt

Gerhard Kullgren

Johnny Nilsson

Håkan Olsson

Britt Solberg

Vår revisionsberättelse har avgivits i april 2005

Lars-Erik Persson

Jan-Eric Carlsson

Hans Bertilsson

Ann Lundstedt

Birgitta Johansson

Resultaträkning

		2004	2003
Intäkter	Not 1	21 028 175	20 721 971
Kostnader			
Övriga externa kostnader	Not 2	-15 990 065	-15 894 172
Personalkostnader	Not 3	-5 203 618	-5 086 578
Avskrivningar	Not 4	-36 322	-36 322
		-21 230 005	-21 017 072
Resultat före finansiella intäkter och kostnader		-201 830	-295 101
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter		223 837	310 083
Räntekostnader		-108	-750
		223 729	309 333
Resultat före skatt		21 899	14 232
Årets skatt		-19 177	-11 754
ÅRETS RESULTAT		2 722	2 478

Balansräkning

		2004	2003
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter	Not 5	98	98
Inventarier	Not 6	269 952	314 114
		270 050	314 212
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga fordringar		108 247	179 456
		108 247	179 456
Summa anläggningstillgångar		378 297	493 668
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		3 743 059	3 305 487
Övriga fordringar		462 505	155 846
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 7	1 746 795	1 673 660
		5 952 359	5 134 993
Kortfristiga placeringar			
Värdepapper	Not 8	5 408 910	4 854 782
Kassa och bank		2 253 900	2 699 649
Summa omsättningstillgångar		13 615 169	12 689 424
SUMMA TILLGÅNGAR		13 993 466	13 183 092
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Kapital vid årets början		4 849 473	4 846 995
Periodens resultat		2 722	2 478
		4 852 195	4 849 473
Långfristiga skulder			
Övriga skulder		0	70 000
		0	70 000
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 609 088	1 881 170
Övriga skulder		1 258 182	317 676
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 9	6 274 001	6 064 773
		9 141 271	8 263 619
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		13 993 466	13 183 092
Ansvarsförbindelser och ställda panter		Inga	Inga

Tilläggsupplysningar

Årsredovisningen är upprättad enligt årsredovisningslagen samt bokföringsnämndens allmänna råd. Erhållna bidrag avseende förvärv av anläggningstillgångar har minskat anskaffningsvärdet för respektive tillgång.

Notanteckningar

	2004	2003
Not 1 Stiftelsens intäkter		
Anslag huvudmän		
Västra Götaland	4 805 000	5 552 299
Landstinget Halland	725 248	713 788
Göteborgsregionens kommunalförbund	1 338 353	1 288 064
Övriga intäkter*	14 870 124	14 001 203
Tillkommer tidigare bidrag som utnyttjats under året	150 000	440 050
Avgår erhållna bidrag som kommer att utnyttjas kommande år	-140 000	-760 000
Avgår erhållna bidrag som använts för förvärv av anläggningstillgångar	-720 550	-513 433
	21 028 175	20 721 971
*Varav utnyttjat EU-bidrag	1 969 441	679 209
Not 2 Övriga externa kostnader		
Varav ersättning till revisor, auktoriserad		
Revision	29 703	31 719
Övriga uppdrag	51 407	69 157
Not 3 Personal		
Medelantalet ordinarie anställda		
Kvinnor	1	1
Män	3	3
Fördelningen mellan kvinnor och män i stiftelsens styrelse		
Kvinnor	2	2
Män	9	9
Löner och ersättningar		
Styrelse, förtroendevalda	152 120	167 140
Revisorer, förtroendevalda	8 365	8 459
Ordinarie anställda	1 674 791	1 574 993
Projektanställda samt uppdragstagare	1 717 072	1 761 942
	3 552 348	3 512 534
Sociala kostnader och pensionskostnader		
Sociala avgifter enligt lag och avtal	1 305 243	1 188 012
Pensionskostnader till styrelse	0	0
Pensionskostnader till anställda	420 335	283 793
	1 725 578	1 471 805
Totala löner och sociala kostnader	5 277 926	4 984 339
Från personalkostnader har lönebidrag avdragits med	425 571	318 127

Not 4 Avskrivningar

Kontorsinventarier skrivs av med 20% per år beräknat på anskaffningsvärdet.

Not 5 Fastigheter

Ingående saldo	98	98
Årets inköp	296 000	0
Avgår bidrag	-296 000	0
Årets avskrivningar	0	0
Utgående saldo	98	98
Fastigheternas totala taxeringsvärde	12 865 000	11 475 000
Fastigheternas totala anskaffningsvärde (före erhållet bidrag)	25 310 185	25 014 185

Not 6 Inventarier

Ingående anskaffningsvärde	1 292 900	1 234 845
Årets inköp	644 075	571 488
Avgår bidrag	-644 075	-513 433
Årets försäljning/utrangering	-7 840	0
Utgående anskaffningsvärde	1 285 060	1 292 900
Ingående avskrivningar	-978 786	-942 464
Årets avskrivningar	-36 322	-36 322
Utgående avskrivningar	-1 015 108	-978 786
Bokfört värde	269 952	314 114

Not 7 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Fastighetsförvärv	315 000	315 000
Bidrag huvudmän	0	927 299
Ej fakturerat Länsstyrelsen	189 512	100 000
EU-bidrag	1 051 547	265 000
Övrigt	190 736	66 361
	1 746 795	1 673 660

Not 8 Värdepapper

AP Fastigheter (nom. 3 000 000)	3 307 650	3 307 650
Länsförsäkringar (nom. 2 000 000)	2 101 260	0
Vattenfall (nom. 1 500 000)	0	1 547 132
	5 408 910	4 854 782

Not 9 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna personalkostnader	358 444	348 030
Reserverade bidrag	4 451 442	4 361 711
Tillkommande leverantörsskulder	316 562	65 160
Strandstädning	917 855	1 207 379
Ränta obligationer	193 698	68 223
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36 000	14 270
	6 274 001	6 064 773

Skärgårdsrenhållningen

	2004	2003
RESULTATRÄKNING		
Beloppen ingår i Stiftelsens årsredovisning		
Intäkter	1 666 907	1 902 588
Kostnader		
Renhållning	-1 478 397	-1 609 337
Anläggning och underhåll	-138 414	-176 302
Båtkostnader	-18 683	-19 538
Flyguppdrag	-8 573	-11 244
Tillsyn och information	-22 840	-86 167
	-1 666 907	-1 902 588
RESULTAT	0	0

Fastighetsförteckning

Naturreservat			
Fastigheter	Kommun	Taxeringsvärde	Anskaffn. värde
Skarsdalen			
Kvarnviken 1:59	Bengtsfors	0	549 500
Dalslands kanal			
Skåpafors 6:6	Bengtsfors	0	12 000
Furustad			
Valsebo 1:45	Dals Ed	709 000	263 000
Koster			
Kile 1:100	Strömstad	0	0
Saltö			
Saltö 1:35	Strömstad	0	490 000
Ulön-Dannemark			
Ulön 1:1	Tanum	0	230 000
Tjurpannan			
Sammanföring nr 114		0	435 000
Långeby 2:52	Tanum		
Långåker 1:19	Tanum		
Kynnefjäll			
Krokstads-Hult 1:5	Munkedal	763 000	7 000 000
Kviström			
Kviström 1:81	Munkedal	0	93 000
Bredfjället			
Grinneröds:Holmen 1:1	Uddevalla	941 000	750 000
Koljön			
Ängön 1:107	Orust	0	123 000
Kälkerön			
Kälkerön 1:2	Tjörn	560 000	225 000
Svartedalen			
Anvik 1:3	Stenungsund	0	180 000
Tofta			
Lycke-Tofta 1:6	Kungälv	70 000	390 000
Älgön			
Älgön 1:2 (½)	Kungälv	372 000	0
Rörö			
Rörö 2:160	Öckerö	0	542 315
Vargö			
Styrsö 1:115	Göteborg	0	1 000
Styrsö 1:73	Göteborg	0	296 000
Styrsö 1:166	Göteborg	0	
Sandsjöbacka			
Årekärr 1:4	Göteborg	487 000	255 000
Sammanföring nr 096545		629 000	65 000
Årekärr 1:2	Göteborg		
Årekärr 1:3	Göteborg		
Årekärr 2:15	Göteborg		
Årekärr 2:2	Göteborg		
Årekärr 2:3	Göteborg		
Årekärr 2:31	Göteborg		

Naturresevat			
Fastigheter	Kommun	Taxeringsvärde	Anskaffn. värde
Sammanföring nr 96755		0	127 300
Hovås 3:173	Göteborg		
Hovås 3:268	Göteborg		
Hovås 57:117	Göteborg		
Kobbegården 6:359	Göteborg		
Sammanföring nr 100320		0	123 700
Källeredgården 1:31	Mölnadal		
Torkelsbohög 1:32	Mölnadal		
Apelgården 1:14	Mölnadal	0	35 800
Eken 1:9	Mölnadal	0	44 000
Heljered 3:21	Mölnadal	0	211 900
Heljered 3:22	Mölnadal	0	
Tällered 1:9	Mölnadal	0	53 000
Varla 6:13	Kungsbacka	0	12 000
Algusered 1:249	Kungsbacka	0	2 000
Bukärr 2:111	Kungsbacka	0	4 000
Bukärr 2:112	Kungsbacka	0	11 000
Bukärr 4:8	Kungsbacka	0	3 500
Ekenäs 3:29	Kungsbacka	13 000	32 500
Ekenäs 3:34	Kungsbacka	0	16 400
Ekenäs 5:12	Kungsbacka	0	27 000
Guntofta 1:74	Kungsbacka	0	255 000
Guntofta 2:19	Kungsbacka	0	
Guntofta 3:7	Kungsbacka	0	
Guntofta 5:1	Kungsbacka	0	
Höga 1:20	Kungsbacka	0	14 300
Höga 1:21	Kungsbacka	0	
Höga 3:2	Kungsbacka	0	
Nötegång 1:88	Kungsbacka	0	4 000
Kedholmen			
Särö 1:482	Kungsbacka	0	40 000
Vallda Sandö			
Vallda 1:1	Kungsbacka	2 141 000	1 000
Hördalen			
Vallda 25:14	Kungsbacka	0	1 000
Äskhult			
Sammanföring nr 93921		1 717 000	2 100 000
Äskhult 1:2	Kungsbacka		
Äskhult 1:4	Kungsbacka		
Äskhult 1:5	Kungsbacka		
Äskhult 1:11	Kungsbacka		
Risveden			
Gunntorp 2:23	Ale	0	5 341 000
Skäfhult 1:19	Lerum	0	1 396 000
Härskogen			
Härskogen 1:1	Lerum	1 192 000	653 000
Rya 1:17	Härryda	0	
Klippan			
Klippan 1:1	Härryda	0	335 000

Naturresevat			
Fastigheter	Kommun	Taxeringsvärde	Anskaffn. värde
Brobacka			
Brobacka 1:4	Alingsås	48 000	450 000
Mölarp			
Mölarp 1:18	Borås	1 159 000	710 000
Fegen			
Humlered 1:3	Svenljunga	0	75 000
Gässlösa			
Gässlösa 1:7	Varberg	540 000	10 425
Sumpafallen			
Svarträ 1:14	Falkenberg	343 000	
Svarträ 2:15	Falkenberg	0	
Svarträ 2:16	Falkenberg	0	
Svarträ vattenfall	Falkenberg	0	
Sammanföring nr 135299		370 000	
Svarträ 2:17	Falkenberg		
Svarträ 3:10	Falkenberg		
Svarträ 3:11	Falkenberg		
Svarträ 4:11	Falkenberg		
Svarträ 4:12	Falkenberg		
Sammanföring nr 135325		464 000	
Bössgård 1:9	Falkenberg		
Maen 1:10	Falkenberg		
Maen 1:8	Falkenberg		
Maen 1:9	Falkenberg		
Okome 1:8	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:10	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:12	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:9	Falkenberg		
Ulvsbo 1:5	Falkenberg		
Grimsholmen			
Boberg 3:10	Falkenberg	189 000	517 000
Gårdshult			
Gårdshult 1:11	Halmstad	0	0
Mästocka			
Mästocka 4:12	Laholm	0	76 000
Tånga hed			
Tånga hed 1:2	Vårgårda	158 000	589 545
Summa		12 865 000	25 310 185

Revisionsberättelse

Till styrelsen i
Stiftelsen för västsvenska fritidsområden.
Organisationsnummer: 857201-9076

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Stiftelsen för västsvenska fritidsområden för räkenskapsåret 2004. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsd i Sverige (och med iakttagande av särskilda föreskrifter i stiftelseförordnandet). Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen gjort när den upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om styrelseledamot är ersättningsskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om styrelseledamoten på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av stiftelsens resultat och ställning i enlighet med god redovisningsd i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Göteborg i april 2005

Lars-Erik Persson
Av Länsstyrelsen i Västra Götaland
utsedd revisor

Jan-Eric Carlsson
Av Västra Götalandsregionen
utsedd revisor

Hans Bertilsson
Av Region Halland
utsedd revisor

Ann Lundstedt
Av Göteborgsregionens kommunalförbund
utsedd revisor

Birgitta Johansson
Auktoriserad revisor